

Evangelium enligt Astrid

När en älskad farmor går ur tiden blir man förstas ledsen.

Även om det kanske var länge sedan man kröp upp i hennes knä för att lyssna på spännande och roliga sagor, och även om mötena på senare år kanske varit lite mer sporadiska och lite mer färgade av ens eget vuxenperspektiv, så kvarstår ändå minnet av de där sagostunderna.

Därför är det inte konstigt att det utbröt en kollektiv landssorg vid beskedet om Astrid Lindgrens bortgång. Praktiskt taget alla delar minnet av sagostunderna med Astrid. Hon har alltid funnits, och trots att förnuftet säger annat ville vi likt rövarhövdingen Mattis gärna tro att hon alltid skulle finnas.

Sagorna talar till oss som starkast när vi är som mest formbara. De värderingar vi får från människor vi litat på och ser upp till när vi är små, de finns kvar inom oss hela livet. Även om de ibland bleknar bort kan de aldrig suddas ut helt. En god bok och en tröstande farmor som berättar sagor sätter outplånliga spår.

Därför kan Astrid Lindgrens betydelse knappast överskattas. Och det finns skäl att vara tacksam för de värderingar hon förmedlat till generationer av barn.

Går att predika över

Jag hörde en gång om en frikyrkopastor som tog för vana att vid varje predikan utgå inte bara från en bibelvers utan också från ett citat av Astrid Lindgren. Det kan inte ha varit någon svår uppgift - det finns ju en hel guldskatt av insiktsfulla episoder att ösa ur.

Alla har vi säkert egna favoritcitat eller scener ur Astrids böcker och filmer. Här är några av mina:

* Scenen när Jonatan Lejonhjärta vägrar ställa sig i spetsen för det väpnade upproret i Törnrosdalen. ”Om alla resonerade som du skulle ondskan regera” säger kämpan Orvar. ”Nej”, invänder Skorpan, ”om alla resonerade som Jonatan skulle det inte finnas någon ondskan”. Scenen ger ingen lösning men ställer ett klassiskt dilemma i blyxtbelysning: hur bekämpar man ondskan utan att bli en del av den? Hur omöjligt det än verkar måste man hitta en annan väg. Jonatan gör det, liksom för övrigt Luke Skywalker i Stjärnornas krig och Frodo i Sagan om Ringen.

* ”Den som är mycket stark måste också vara mycket snäll”, säger Pippi. Det gäller mycket mer än fysisk styrka. Med makt följer ansvar, ansvar att använda makten inte främst för egen vinning utan för att värna den svagare.

* Tabberaset i Katthult. ”Ett hyss som änglarna klappar i händerna åt.” Varken Robin Hood eller Karl Bertil Jonsson gör det bättre. Kreativitet, mod och socialt patos.

Hälsosamt respektlös

* När Ronja aktar sig för att ramla i älven. Var skulle man göra det, om inte just vid älven? Som förälder får man förstås stora skälvan, men Astrid står kompromisslöst på barnens sida. Att lära sig nya saker förutsätter faktiskt att man tar risker, och en hälsosam respektlöshet mot auktoriteter är kanske Astrid Lindgrens viktigaste bidrag till folksjälens i Sverige och världen. Prussiluskor i alla länder, huka er!

Samma respektlöshet visar hon för övrigt mot den kyrkliga makten, även om hon i sina berättelser tar upp många teman som är centrala i den kristna tron. I den underbara visan ”Fattig bonddräng” framställer hon den oförtjänta nåden kraftfullare än någonsin Martin Luther, samtidigt som hon ger en kraftfull känga åt det prästerskap som inte förstår vanligt folks vardag.

Astrid Lindgrens bild av livet efter detta har för många satt djupare spår än Bibelns berättelser om gator av guld. Jag fick aldrig möta Astrid Lindgren i den här världen, men kanske gör jag det i Nangijala. Tack gode Gud att i alla fall böckerna finns kvar.

Roland Hamlin

Roland Nils Bertil Hamlin, Delsbo, har fått sina två andranamn efter huvudpersonerna i "Nils Karlsson Pysling". Har tre barn som också älskar Astrid Lindgren.